
Kyrkomötet
Gudstjänstutskottets betänkande 2018:2

Konfirmation av personer som döpts i vuxen ålder

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2018:11, i vilken föreslås att kyrkoordningen ska ändras så att den som döps som vuxen inte automatiskt antecknas som konfirmerad. Utskottet menar att det finns många former för doppåminnelse och dopbekräftelse som kan användas utöver konfirmationen. Att den som döpts som vuxen inte därmed skulle antecknas som konfirmerad riskerar att ge intrycket att konfirmationen ger något nytt utöver dopet, vilket skulle strida mot vår kyrkas bekännelse. Utskottet föreslår därför att kyrkomötet avslår motionen.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2018:11.

Motionens förslag

Motion 2018:11 av Leif Nordenstorm och Margaretha Herthelius, Konfirmation av personer som döpts i vuxen ålder

Kyrkomötet beslutar att upphäva 22 kap. 3 § i kyrkoordningen. (Den som döps efter genomgången dopundervisning det år han eller hon fyller 16 år eller senare ska antecknas som konfirmerad.)

Yttrande från Läronämnden

Läronämnden har yttrat sig över motion 2018:11 i Ln 2018:1y, *bilaga 1*.

Yttrande från Kyrkorättsnämnden

Kyrkorättsnämnden har yttrat sig över motion 2018:11 i Kn 2018:2y, *bilaga 2*.

Bakgrund

Tidigare behandling i kyrkomötet

Kyrkomötet har vid ett flertal tillfällen behandlat konfirmationens teologi och frågor om dop av vuxna. I samband med antagandet av kyrkoordningen, avvisade Andra kyrkolagsutskottet med hänvisning till Läronämndens yttrande (Ln 1999:3) flera motioner om att göra konfirmationen till krav för olika kyrkliga uppdrag och uppgifter med motiveringen att dopet är den grundläggande vigningen och att konfirmationen

inte tillför något nytt utöver dopet (2 Kl 1999:1). Konfirmation krävs i kyrkoordningen därför endast för den som vigs till präst eller diakon i Svenska kyrkan (25 kap. 2 §). 2004 noterade Ekumenikutskottet i sin behandling av en motion (2004:16), som önskade att kyrkostyrelsen skulle inleda samtal med frikyrkorna om konfirmationen, att förståelsen av konfirmationens innebörd ser olika ut i olika kristna traditioner (Eu 2004:5). I Kyrkolivsutskottets betänkande (Kl 2017:3) om undervisning i Svenska kyrkan noterar utskottet att ett ökande antal församlingar döper vuxna, inte minst konvertiter från andra religiösa traditioner.

Historisk bakgrund

Historiskt sett har konfirmationen sin bakgrund i dopgudstjänsten. Dopet föregicks under den kristna kyrkans första århundraden av en period av undervisning i kristen tro och inskolning i gudstjänst och församlingsliv. Under denna period genomgick dopkandidaten flera steg på vägen som markerades i rituellt form. I själva dopgudstjänsten ingick utöver dopet i vatten i Faderns, Sonens och den heliga Andens namn även smörjelse med olja och bön om Anden. Så småningom skildes detta moment ut från dopgudstjänsten till en egen gudstjänst. Delvis hade detta att göra med att församlingarna blev allt flera vilket gjorde det omöjligt för den lokale biskopen att leda gudstjänstfirandet på alla platser. Det blev därför vanligt att dopet skedde i den egna församlingen medan biskopen bekräftade dopet genom att utföra den sista delen av det i en gudstjänst som samlade nydöpta från flera församlingar eller från flera dopgudstjänster i samma församling. I flera av de historiska kyrkorna, till exempel i romersk-katolsk, gammalkatolsk och anglikansk tradition, är det fortfarande biskopen som konfirmerar. Efter att dop av spädbarn blivit vanligt, har konfirmationen oftast knutits till ett krav på att ha genomgått dopundervisning, som vid barndop ju kommer efter dopet.

Vid reformationen försvann konfirmationen ur Svenska kyrkan, som en följd av reformatörernas sakramentssyn, där endast dopet och nattvarden betraktades som sakrament i egentlig mening. Från mitten på 1700-talet började konfirmationen återkomma, som en avslutande akt på kunskapsförmedlingen inför ungdomens första nattvardsgång. Begreppet ”konfirmation” börjar användas igen först på 1900-talet. I 1942 års kyrkohandbok är kunskapsmotivet fortfarande det dominerande, men här poängteras även att konfirmationen ger tillträde till nattvarden. I 1986 års kyrkohandbok är handpåläggningen med bön om Anden och sändningsmotivet det centrala. Konfirmationen är en rit som genom tiderna givits olika teologisk motivering. I Riktlinjer för Svenska kyrkans konfirmandarbete från 1994 (reviderad 2000) sammanfattas konfirmationen som dopaktualisering, bekännelse, förböns- och välsignelsehandling, sändning och *rite de passage*.

Konfirmationen har länge i Svenska kyrkan varit ett krav för tillträde till nattvarden, och för valbarhet till kyrkliga uppdrag. Så är det inte längre. I inledningen till 22 kap. i kyrkoordningen sägs ”Konfirmationen är en aktualisering av dopet. I ordet konfirmation, som betyder bekräftelse, ligger att dopet har ägt rum och att konfirmationen bekräftar och levandegör vad dopet redan har givit. Ordet konfirmation syftar på både undervisningen och den avslutande gudstjänsten.” När någon idag döps som vuxen är det efter genomgången dopundervisning. Utifrån den syn på konfirmationen som uttrycks i kyrkoordningen har det inte bedömts finnas samma skäl för konfirmation när någon döpts efter genomgången dopundervisning som när det har varit fråga om barndop. Bestämmelserna i 22 kap. 3 § kan sägas innebära att vid dop av äldre ungdomar och vuxna innefattas även konfirmationen i dopet. Åldersgränsen 16 år har sin bakgrund i att ungdomar i regel konfirmeras det år de fyller 15 och

innebär att ungdomar som döps under sin konfirmandtid inte antecknas som konfirmerade eftersom avsikten är att de ska delta i konfirmandgruppens gemensamma konfirmationsgudstjänst. Däremot antecknas äldre ungdomar och vuxna som döps efter genomgången undervisning som konfirmerade. Konfirmation krävs, som ovan nämnts, idag enbart av den som vigs till ett uppdrag inom kyrkans vigningstjänst. I det fall någon döpts som vuxen efter genomgången dopundervisning men inte antecknats som konfirmerad skulle det kunna innebära att personen inför antagning som präst- eller diakonkandidat skulle behöva genomgå dopundervisning på nytt för att kunna konfirmeras, om inget intyg om den tidigare undervisningen finns.

När det talas om att antecknas som konfirmerad avses anteckning i ministerialböckernas konfirmationsdel enligt bestämmelserna i 3 kap. 4–6 §§ i kyrkostyrelsens beslut med närmare bestämmelser om kyrkobokföring i Svenska kyrkan (SvKB 2009:9).

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2018:11.

Gudstjänstutskottet vill inledningsvis hänvisa till Läronämndens yttrande och slå fast att dopet är det grundläggande sakramentet i vår kyrka. Konfirmationen lägger inte till något som inte redan finns i dopet, utan är en bekräftelse och ett aktualiserande av detta dop.

Till dopet hör frågan om undervisning och i Svenska kyrkans tradition har dopundervisningens form och omfattning skiftat över tid och på olika platser. Inte minst i vår tid, där såväl drop-in-dop som långa undervisningsprogram för konvertiter lever sida vid sida, ser utskottet ett behov av att på nytt bearbeta frågor om dopundervisningens former och roll. Utskottet önskar att de här frågorna ges utrymme vid nästa års tematiska kyrkomöte om undervisning.

Utskottet bejakar den pastoral omsorg som motionärerna uttrycker när de önskar ge personer som döpts som vuxna möjlighet att i konfirmationens form bekräfta sitt dop. Utskottet menar dock att det finns många fler sätt att bekräfta dopet än bara konfirmationen. Både de som döpts som barn och de som döpts som vuxna kan bekräfta sitt dop många gånger och i olika former även om anteckning om konfirmation i kyrkans ministerialbok endast görs vid ett tillfälle. Vi lever hela livet i vårt dop och fortsätter lära oss mer om kristen tro.

Utskottet vill uppmärksamma ytterligare en aspekt på frågan. I många församlingar har man grupper för vuxna med undervisning i kristen tro. I grupperna blandas personer som är odöpta och döps efter en tid av undervisning med personer som redan är döpta och konfirmeras vid samma tillfälle. Att några av dessa skulle antecknas som konfirmerade men inte de övriga vore märkligt och riskerar att ge intryck av att konfirmationen har en ställning i relation till dopet som den enligt vår kyrkas bekän-nelse inte kan ha.

Utskottet föreslår att kyrkomötet avslår motionen.

Uppsala den 4 oktober 2018

På Gudstjänstutskottets vägnar

Sofija Pedersen Videke, ordförande

Maria Klasson Sundin, sekreterare

Beslutande: Sofija Pedersen Videke, ordförande, Roger Olsson, Anna-Karin Stråle Börjesson, Kekke Waltersson, Lisa Tegby, Anders Roos, Manilla Bergström, Anna Thuresson, Margareta Andersson, Daniel Engström, Sven Milltoft, Elise Solberg, Berth Löndahl, Marjut Ervasti och Vivianne Wetterling.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Gunilla Bengtsson, Carola Norén, Jan Lundgren, Lars Beckman, Torvald Johansson, Bartlomiej Szulc, Sara Seppälä, Zandra Pettersson, Lena Jönsson, Eva Kyrk och Alve Svensson.

Biskop Martin Modéus har deltagit i utskottets överläggningar.

Dopets och konfirmationens teologi

Läronämndens yttrande över motion 2018:11

I sitt yttrande Ln 2007:4y anförde Läronämnden:

Dop och undervisning hör och har alltid hört samman med varandra. Dopet är ett uttryck för Guds obegränsade nåd, och det självklara sambandet mellan dop och undervisning medför främst en uppgift för församlingen i dess strävan att stödja såväl dem som döps som deras familjer.

Vid dop av barn sker dopundervisningen efter dopet med konfirmationstiden som en central del. Konfirmationen innebär en bekräftelse av dopet och en välsignelse av konfirmanden. Konfirmation av den som döpts som barn är en möjlighet under hela livet.

När en vuxen döps efter genomgången dopundervisning inkluderas konfirmationens dopbekräftelse och välsignelse i dopgudstjänsten. Det är därför konsekvent att den som döps som vuxen antecknas som konfirmerad.

Kyrkohandboken ger utöver detta flera möjligheter till dopbekräftelse, doperinran och välsignelse av den döpta.

Uppsala den 31 augusti 2018

På Läronämndens vägnar

Antje Jackelén, ordförande

Ann-Katrin Bosbach, sekreterare

Närvarande: Ärkebiskop Antje Jackelén, ordförande, biskop Ragnar Persenius, biskop Martin Modéus, biskop Åke Bonnier, biskop Johan Dalman, biskop Fredrik Modéus, biskop Johan Tyrberg, biskop Eva Nordung Byström, biskop Åsa Nyström, biskop Thomas Petersson, biskop Eva Brunne, Eva-Lotta Grantén, Marta Axner Ims, Margarethe Isberg, Karin Johannesson, Håkan Möller, Jesper Svartvik och Mikael Wininge.

Kyrkomötet
Kyrkorättsnämndens yttrande 2018:2y

Konfirmation av personer som döps i vuxen ålder

Kyrkorättsnämndens yttrande över motion 2018:11

I motion 2018:11 föreslås ett upphävande av bestämmelserna i 22 kap. 3 § kyrkoordningen där det sägs att den som döps efter genomgången dopundervisning det år han eller hon fyller 16 år eller senare ska antecknas som konfirmerad.

Det finns en reguljär uppställning av förslag till ändringar i kyrkoordningen. I en ingress anges alla ändringsförslag. Därefter följer kyrkoordningstexten med de stycken där ändringar föreslås skriven i två spalter och med direkta ändringar skrivna med kursiv. Slutligen finns en avslutning där tid för ikraftträdande och eventuella införandebestämmelser i övrigt anges. En standardiserad uppställning av detta slag bidrar till att skapa klarhet om ett förslags och ett besluts innehåll. Även om detta blir av större betydelse vid mer omfattande ändringar är det av värde att alltid följa samma mall. Kyrkorättsnämnden konstaterar att beslutsförslaget i motionen inte följer denna mall och att det också saknas en tidpunkt för när den föreslagna ändringen i kyrkoordningen avses träda i kraft. Detta behöver finnas.

Ändringar i kyrkoordningen som inte är rent triviala men rör frågor av principiell betydelse behöver beredas på ett sådant sätt att olika konsekvenser blir väl belysta. Detta är i linje med vad Kyrkorättsutskottet framhöll i flera yttranden, se t.ex. yttrandet Kr 2013:6y. Det i motion 2018:11 framlagda förslaget har inte varit föremål för utredning och en sådan bredare granskning som en remissbehandling medför. Detta ser Kyrkorättsnämnden som en brist.

Ur formell synvinkel kan den föreslagna ändringen i kyrkoordningen genomföras om den ställs upp på angivet sätt och kompletteras med tid för ikraftträdande.

Uppsala den 29 augusti 2018

På Kyrkorättsnämndens vägnar

Britas Lennart Eriksson, ordförande

Gunnar Edqvist, sekreterare

Närvarande: Britas Lennart Eriksson, ordförande, Stig Eriksson, Mattias Benke, Bengt Kjellgren, Manilla Bergström, Lotta Lind, Mats Törnered och biskop Ragnar Persenius.